

Yttrande avseende remiss av promemorian *Ändring av kravet på befordringstid i den samhällsomfattande posttjänsten* (Fi2025/01485)

Sammanfattning

Kommunförbundet Västernorrland (KFVN) har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian *Ändring av kravet på befordringstid i den samhällsomfattande posttjänsten*. Remissvaret har kommunicerats med representanter från Västernorrlands kommuner som finns med i KFVN:s samverkansstruktur.

KFVN är kommunernas intresseförening och vi väljer därmed att rikta yttrandet med särskilt fokus på konsekvenser för våra kommuner och kommuninvånare. Yttrandet kan också ses som en förlängning på en del av de yttrandesvar som KFVN lämnade i samband med *Betänkande digital myndighetspost* (SOU 2024:47).

KFVN ställer sig kritisk till delar av promemorians förslag om ändrade befordringskrav för inrikes brev. Vi anser att promemorian i sin nuvarande form utgår från en felaktig premiss om att digitala lösningar är tillgängliga och användbara för majoriteten av befolkningen. Förslaget riskerar att försvåra tillgången till samhällsviktiga tjänster för individer i digitalt utanförskap och saknar en tydlig ansvarsfördelning för hur dessa individer ska identifieras och stödjas.

Nedan följer Kommunförbundet Västernorrlands synpunkter på de olika delarna i promemorian.

Synpunkter på promemorian

1. Felaktig utgångspunkt om digitala lösningar

Promemorian bygger på antagandet att användare kan välja digital kommunikation som alternativ till analog postgång. Detta framgår bland annat på s. 10, där det anges att "en majoritet av användarna anger att de inte skulle påverkas om befordringstiden skulle öka med en dag" och att

användare vid behov av snabbare kommunikation "behöver överväga att gå över till digital kommunikation" (s. 10).

Detta är en förenklad bild av verkligheten. Vår hållning är att en nationell infrastruktur behöver utvecklas utifrån en demokratisk grund, där alla ska med och ingen lämnas utanför. Det handlar således inte om antal dagar och längre befordringstider i sak, utan snarare om en likvärdig grund och rätten till samhällsservice. Promemorians förslag tycks bygga på antagande om försämring av icke-digitala alternativ skulle påskynda samhällets digitalisering. KFDN anser att det inte ytterst är digitaliseringens behov som ska tillgodoses/styra, utan snarare en demokratisk grund för likvärdig samhällsservice. Risker med promemorians förslag är att digitala samhällshinder förstärks.

2. Staten måste ta ansvar för likvärdig tillgång

KFDN anser att staten har ett grundläggande ansvar att säkerställa att alla medborgare har likvärdig tillgång till samhällsviktiga tjänster. Promemorian lägger i praktiken ansvaret på den enskilde att själv identifiera behovet av alternativ postgång och att bekosta denna, vilket är orimligt. Detta framgår tydligt på s. 12, där det anges att enskilda "kan komma att behöva förlita sig på expresstjänster för brev för att säkerställa att tidskritiska försändelser når fram i tid". En sådan ansvarsförskjutning riskerar att öka ojämlikheten i samhället och strider mot principen om likvärdig tillgång till samhällsviktiga funktioner.

Det är viktigt att alternativa lösningar finns där digital kommunikation inte är möjlig. Marknadslösningar, där konkurrerande bolag erbjuder alternativ, är ingen garanti i glesbefolkade områden. Marknadens lösningar förutsätter ekonomisk vinst. En likvärdig samhällsservice bör inte ha ekonomisk vinst som främsta intresse. En samhällsomfattande posttjänst anser vi bör satsa extra mycket på de områden där vinstmarginalerna är små. Vi menar att den samhällsomfattande posttjänsten inte ska dimensioneras enbart utifrån samhällets *generella behov*, utan snarare riktas där behoven är som störst och kompensera för ojämlika skillnader.

3. Otydlighet kring ansvar i definiering och identifiering

KFDN anser att promemorian är otydlig i fråga om:

- Vem som definierar att en individ har behov av alternativa lösningar.
- Vem som bär ansvaret för att dessa individer blir identifierade.

- Hur tillgången till alternativa lösningar ska säkerställas i praktiken.
- Vilka åtgärder som avses gällande förstärkt digital inkludering samt vem/vilka som ska genomföra dessa åtgärder.

Trots att promemorian (s. 12–13) nämner insatser som "Ring Digitalidag" och PTS uppdrag att främja digital inkludering, saknas en konkret plan för hur individer i digitalt utanförskap ska nås och stödjas. Det är oklart om detta ansvar ligger hos staten, PTS, kommunerna, operatörerna eller den enskilde.

4. Behov av fördjupad konsekvensanalys

Konsekvenserna för enskilda som befinner sig i digitalt utanförskap behöver utredas mer ingående. Det gäller särskilt hur förändringen påverkar tillgången till samhällsviktig information, myndighetsbeslut, vårdtjänster och andra tidskritiska försändelser. På s. 11–12 nämns exempelvis att försändelser som innehåller provsvar, läkemedel och myndighetsbeslut fortsatt är beroende av snabb fysisk posthantering, men det saknas en analys av hur dessa behov ska tillgodoses vid längre befordringstid och vem som bär ansvaret för det.

Vi ser även behov av att analysera hur kommuner kan komma att påverkas i sin verksamhet, exempelvis vid utskick av beslut, kallelser och information till invånare.

Avslutande synpunkter

I promemorian lyfts ”Det kan finnas behov av att överväga ytterligare insatser riktade till vissa geografiska områden och för att underlätta för grupper som är eller riskerar att hamna i digitalt utanförskap vid längre befordringstider samt att hitta alternativa snabba befordringstjänster för viss post som inte kan digitaliseras.” (s.12). KFDN ser dessa behov redan idag och anser att regeringen bör utreda detta djupare innan en förändring träder i kraft.

KFDN anser att promemorian behöver kompletteras med en tydligare analys av konsekvenserna både för enskilda och för offentliga aktörer, samt en konkret strategi för hur staten avser att säkerställa att alla medborgare fortsatt har tillgång till en fungerande posttjänst.

KFDN bedömer att det föreslagna startdatumet, den 1 januari 2026, är för tidigt och föreslår att ikraftträdandet skjuts fram för att ge tid för djupare

analys och ett helhetsgrepp kring frågan som i första hand värnar principen om likvärdig tillgång till samhällsservice

Bilagor

Promemoria [Ändring av kravet på befordringstid i den samhällsomfattande posttjänsten](#)